

פרשת 'ניצבים'

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך : ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

פרשת ניצבים

כי קרוב אליך הדבר מאד!!! (הרב שלמה הלוי שליט"א)

בקשר למצוות התשובה כתוב בפרשה: "כי המצווה הזאת אשר אנוכי מצווך היום, לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא, לא בשמים היא... ולא מעבר לים היא... כי קרוב אליך הדבר מאוד, בפיך ובלבבך לעשותו" (דברים ל', י"א- י"ד). האפשרות לשוב אל ה' נמצאת בהישג יד, אין לחפש בשמי השמים, ואף לא מעבר לים. ואף אין צורך להרחיק ולנדוד על מנת לפשפש היכן היא נמצאת אלא: "קרוב אליך הדבר מאוד, בפיך ובלבבך לעשותו".

על מנת להבין את המשמעות של הדברים היה האדמו"ר רבי שמחה בונים מפשיסחה זצ"ל, מספר משל נפלא ומיוחד לאותם החסידים שבאו אליו בפעם הראשונה. וכך היה המעשה:

רבי אייזיק בן יעקיל מקראקא, היה עני מופלג. במשך שנים רבות חי עם בני משפחתו בדוחק ותחת מצוקה נוראה. בביתו ידעו רעב ומחסור תמיד. על אף כל הסבל הזה, בטח אייזיק בהקב"ה בכל לבבו, והאמין כי יום יבוא ויחלצו ה' מן המייצר... באחד הלילות חלם ר' אייזיק חלום שבו ציוו עליו לנסוע מקראקא עיר מגוריו לפראג. וכך נאמר לו: "שם בפראג, מתחת לגשר המוביל לארמון המלך, טמון אוצר, אם תחפור שם, תתעשר עושר רב מאד...!" !! בתחילה לא התייחס מיוחדענו לחלום ברצינות, שהרי כבר לימדונו חז"ל: חלומות שווא ידברו...! אך לאחר שהחלום חזר פעם שניה ושלישית, הבין כי יש דברים בגו וכבר השכם בבוקר קם ר' אייזיק, ויצא לכיוון העיר פראג. הדרך הייתה ארוכה וכשהגיע, פנה מיד אל הגשר המוליך אל ארמון המלך. שם, על הגשר היו שומרי המלך עומדים כל היום וכל הלילה, דרוכים וקשובים לכל המתרחש, לכן פחד ר' אייזיק לחפור שם. כמובן, שהוא לא התיימש ובכל בוקר נעמד והביט במתרחש עד הערב. דמותו של היהודי הבא מידי יום אל הגשר המוביל לארמון עוררה את חשדנותם של שומרי - המלך, ולכן פנה אליו ראש המשמר ושאל: "מה אתה מחפש כאן יהודי? הבין ר' אייזיק שלא ניתן לחמוק משאלותיו של ראש המשמר ועל כן החליט לספר לו את סיבת בואו לפראג. לאחר שהאזין ראש המשמר לחלומו של אייזיק פרץ בצחוק אדיר. "חה..חה.. דרך כל כך ארוכה עשית בשביל חלום טיפשי?! הלא תדע כי אין להאמין בחלומות?!", המשיך השוטר ואמר: "אילו הייתי מאמין כמוך, הייתי בעצמי נוסע לקראקא, עירך, כי חלמתי גם אני חלום שבקראקא מתגורר יהודי ושמו אייזיק בן יעקיל, ובביתו של האיש הזה, מתחת לתנור טמון לו אוצר... האם לדעתך אסע לי לקראקא להרוס את תנור כדי לחפש אוצר?!..." מיד אורו עינו של ר' אייזיק והבין לשם מה הגיע עד לכאן... הוא שב מיד לביתו אשר בקראקא. והחל לחפור תחת התנור ובאמת מצא אוצר גדול...

זהו המשל והנמשל ברור מאליו: כן הדבר הוא אצל כל אדם, חושב הוא שהאוצר נמצא כאשר יגיע לידו מצווה גדולה שיעשה וכך יחזור בתשובה - אך אין הדבר כן, כאשר יחפש

בתוך ד' אמותיו – ימצא הוא את המצוות ה"קלות" לביצוע ומהם יתחיל לחזור בתשובה...
קרוב אלינו הדבר מאד הבה נתחיל רק בדברים הפשוטים...

שבת שלום ומבורך

אתם נצבים - כולכם (יחיאל מיכל מונדרוביץ)

משה רבינו מעמיד את העם, ביום פטירתו, להעבירם בברית בינם לבין הקב"ה. בעלי הדרוש מבארים שהשבועה פותחת בהכרזה אתם נצבים היום כולכם לפני ה' א-לוקיכם. לפני ה' כולכם בדרגה שווה, אין מעמדות ואין היררכיה. ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל. כולם יחד, כי לפניו יתב"ש אין דירוג, מחוטב עציך ועד שואב מימך. לא ניכר שוע לפני דל. במבט עיניכם בלבד יש מעמדות, ראשיכם-שלכם, שוטריכם - שלכם. כלפי מעלה יחד שבטי ישראל. לעברך בברית, בלשון יחיד. כולם אהובים.

בזוהר הק' למדנו, אתם נצבים היום - זה ראש השנה. ראש השנה, יום משפט, ניצבים היום כולכם, אחדות עם ישראל. יום תרועה יהיה לכם פירש רבינו 'השפת אמת' יום רעות. במידה זו ממליכים את השי"ת, עלה א-לוהים בתרועה א-לקותו מתעלה מכוח רעות ואחוה. ויהיה בישרון מלך - אימתי - בהתאסף.

מלמד ומחנך יודעים כי עליהם לתת יחס שווה לכל תלמיד ותלמיד. הם יודעים את גודל האחריות שהם נושאים כלפי כל יחיד ויחיד. עם זאת, מן הקשות הוא להשקיע בבני השכבה הבינונית כמו בבני האצולה שבכיתה. הרי כאן בן ראש הכולל, לידו בקדמת הכיתה נכד של סגן ראש העיר, שתומך רבות בתלמוד-תורה, ואף במלמד באופן אישי. יש גם את הילד שסבתו חשובה מאוד בפיקוח ועל פיה מתחלקות משרות ההוראה, חשוב שהיא תהיה מרוצה. והבינונים, כן, גם אליהם צריך להתייחס...

ידועים דברי הגמרא במסכת תענית על המלמד שירד לפני התיבה בימי עצירות גשמים, ותפילתו נענתה תיכף ומיד! ראש רבני בבל, רב, שהתפלא על מעלתו של אדם זה שהקב"ה עושה רצונו מיד, שמע מהמלמד כי בידו זכות שהוא מלמד את בני העניים ואת בני העשירים ביחס דומה! בימים ההם היה שכר המלמד מתקבל ישירות מההורים, ועם זאת לא זלזל חלילה בבני המעמד הנמוך. הרי כל ה"נמוך" וגבוה" הוא רק לעינינו, וכבר ידועים דברי חז"ל שלמעלה בשמים הכול נראה אחרת "עליונים למטה ותחתונים למעלה".

נביט במבט מפוקח. נוח למלמד להתייחס לילד המטופח שבא ממשפחה מכובדת. הוא בא ללימודים עם מוכנות ופניות, פיזית ורגשית. הוא נקי ואסתטי. שיעורי בית מבוצעים, הוריו מתעניינים ואף מעניקים, עליו נאמר 'כל הלומד עם בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו'. משימה נעימה ואף כדאית... האתגר בהמשך המאמר בחז"ל וכל הלומד עם בן עם הארץ תורה, הקב"ה גוזר גזירה והוא מבטלה! וכהסבר המהרש"א, מלמד זה אינו מסכים ל"חוקי הטבע" שליו בן עם הארץ ממשיך את שרשרת הכישלון. המלמד פועל נגד

הטבע. הוא מוציא יקר מזולל. אינו דן את התלמיד לפי הוריו. בעיניו כולם שווים לטובה. מלמד המבטל סדרי הטבע יש בידו לבטל גזירת שמים! הוא סנגור נפלא ביום הדין!

כהכנה לימי הדין נעמיד את תלמידנו כולם יחד לפני ה' אלוקינו. נותן לכל אחד הזדמנות. בצדק תשפוט את תלמידך. כקטן כגדול תשמעון. נזכור ברית אבות החפצים שכל בניהם יהיו לימודי ה'. בערב יום הכיפורים החזירו את הקטורת למכתשת, לאחד ולשלב בין כל המינים, ואף את החלבנה. דקה מן הדקה. כולם נסקרין בסקירה אחת. רבש"ע, אע"פ שאיני כדאי, הוציאנו בדין זכאי.

בהצלחה בעבודת הקודש!

אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם" (כט, ט) (תורת הפרשה)

כתב בספר מעם לועז: מעשה בזקן אחד שהיה נוטה למות, קרא לכל בניו ואמר להם: הביאו לי אגודה של קנים לחים. הביאו לו האגודה. נתן את האגודה לכל אחד מהם ואמר להם: האם אתם יכולים לשבור את הקנים האלו? נטל כל אחד מהם האגודה והתאמץ בכל כוחו לשוברה ולא יכול היה, אמר להם אביהם הזקן: עכשיו תראו כיצד אני שוברה. תמהו הבנים והיו מסתכלים זה בזה בתמיהה. נטל הזקן האגודה והתחיל מוציא קנה אחר קנה ושוברה. אמר להם הזקן: מזה תלמדו לקח, כל זמן שתהיו באגודה אחת, אין אדם יכול להזיק לכם. אבל אם תהיו בפירוד ובמחלוקת, תישברו אחד אחד.

אתם נצבים היום כולכם (כט, ט) (כ"ק ה"אמרי חיים" ז"ע).

היום דא ראש השנה, כנ"ל. "נצבים" רומז לפרנסה – ממונו של אדם המעמידו על רגליו. אתם נצבים היום, אם אתם מתפללים בראש השנה על פרנסה, כולכם – התפללו נא שתהיה פרנסה לכל כלל ישראל, ואל תחשבו רק על עצמכם בלבד.

אתם נצבים היום כולכם (כט, ט) (המקור ברוך ז"ע)

אתם נצבים היום כולכם (כט-ט). יש להבין על דרך משל, לחייל שברח מהחטיבה בעת שלום, ואחר כך לעת מלחמה חזר, ועל פי דברי היו צריכים להענישו על שברח, אבל כיון שראה המלך מסירות נפשו שחזר לחטיבה בעת מלחמה מרצונו להגן על הממלכה מחל לו על זה. כך היה לנו את כל חודש אלול לשוב אל ה' ועדיין לא שבנו, וכיון שבימים הנוראים שבים אנו עם כלל ישראל מוחל לנו השי"ת על העוונות כיון שחזרנו מרצוננו הטוב, וזהו אומרו 'אתם נצבים היום' היום דא ר"ה התייצבו בחזרה לחטיבה ויסלח לכם הקב"ה על העבירות אף כי לא שבתם עד עכשיו.

מקבץ וורטים קצרצרים

1. ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת (כט,ג)

היה סח ומפרש הרה"ק בעל האמרי חיים מויז'ניץ זי"ע "ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת" בזמן שאתם "לבדכם", איש איש לבדו, אינכם מאוחדים, אינני כורת ברית. הברית בינינו רק כשאתם מלוכדים יחדיו, באחוה ורעות...

2. והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי (כט,יח) [כתב סופר]

יש הרבה אנשים העוברים על כל העבירות שבתורה, אבל הם מצדיקים את עצמם על ידי זה שיש להם "לב טוב", וכאילו שמי שיש לו לב טוב מותר לו הכל, ועל האנשים האלה אומר הפסוק והיה כשמעו את האלה הזאת... והתברך בלבבו כלומר, הוא יתברך בזה ויתפאר במה שיש לו לב טוב ואזי יאמר שלום יהיה לי ... אבל אז לא יאבה ה' סלוח לו...

3. לא יאבה ה' סלוח לו (כט,יט). (דברי שמואל)

לכאורה איך יתכן שהקב"ה רחום וחנון מוחל וסולח לא יחפוץ לסלוח לו, אלא הכוונה, לא יאבה הוא עצמו, שהשי"ת יסלח לו, מכיוון שלפי דעתו והבנתו אינו זקוק בכלל לסליחתו יתברך, כי אינו מרגיש שחטא ואין לבבו נשבר בקרבו.

4. כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו (ל,יד). (דברי חיים)

יש לומר, "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך" - קל מאוד לקבל על עצמו לעשות טוב ולומר כן מן הפה ולחוש, אבל מה בצע בפיו העיקר הוא שיהיה "ובלבבך לעשותו" - שיהיו פיו ולבו שווין לעשות הדבר.

5. ובחרת בחיים (ל,יט) (אור החיים הק')

"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך, לאהבה את ה' אלקיך לשמוע בקולו ולדבקה בו, כי הוא חייד ואורך ימך" וגו'.

"ובחרת בחיים" אבל באילו חיים תבחר? חיים שהם "לאהבה את ה' אלקיך, לשמוע בקולו" "כי מה לאדם חיים אם לא רצונו יתברך" וזהו שאנו מבקשים בימים הנוראים הבאים לקראתנו לטובה: "זכרנו לחיים, וכתבנו בספר החיים" חיים שהם "למענך אלקים חיים!"

זה חייב להצליח! (הרב גד שכטמן)

"מה זה אומר?", תבע הלקוח לדעת בפנותו למלצרית שהגישה לו חשבון בסיום ארוחתו. לנגד עיניו התנוססה החשבונית כשליד כל מנה צוין מחירה. בתוך המנות והקינוחים צדה עינו מנה מוזרה בשם 'מצליח' שתומחרה ב-20 שקלים והוא ניסה להבין מהי.

המלצרית משכה אליה את החשבונת באומרה: "תתעלם מזה, הפעם זה לא הצליח"...

***

ראש השנה מתקרב בצעדי ענק, הדפים בלוחות השנה חולפים בקצב מסחרר, וממש לקראת סופו של חודש אלול ובפתחה של השנה הבאה - אנו קוראים בפרשת השבוע "אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם". זהו. הגיע הרגע שבו נתייצב למשפט בו יבדקו מה עשינו בשנת החיים שקיבלנו בראש השנה שעבר, מאיזו נקודה יצאנו ולאיזה שלב הגענו.

אין בעולם כולו ולו אדם אחד, שפוי בשכלו, שיוכל לעמוד ולומר: אני בסדר במאה אחוז. קודם כל מפאת העובדה הפשוטה שאין מושלמים בעולם. היה אחד כזה לפני אלפי שנים, קראו לו חנוך, ואיננו, כי לקח אותו א-לוקים... מי שמושלים - טוב מדי מכדי לחיות כאן! פה חיים אלו שיש להם מה לתקן, לשפר, להוסיף בכמות ובאיכות. שאנו יודעים היטב בעומק לבנו שאין לנו באמת משהו להביא בידנו כהישג אמתי לקראת יום הדין, חייבים לפחות לטכס עצה על מנת שנוכל להתחייב על שיפור בשנה הבאה, הבטחה שיש בה בשורה של ממש. במקום להאריך בהקדמות ניגש לפסוקים בפרשתנו וניווכח: "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא. לא בשמים היא... ולא מעבר לים היא... כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיק ובלבבך לעשותו". התורה מצהירה כאן שכל מצוותיה הם מעשים שניתנים לקיום על ידי כל אחד ואחת מאתנו בכל מצב, אין צורך להיות בדרגה מסוימת על מנת "להיות ראויים" לקיים את התורה. הצורך להדגיש פרט זה, נובע מכך שנותן התורה יודע היטב את שיטותיו של היצר הרע בבואו לשכנע אנשים שלא יקיימו את מצוות התורה. היצר מגיע וטוען: 'אני מבין שהתורה ציוותה לא לנקום ולנטור, אבל זה ציווי למלאכים. אדם כמוך יכול לקיים את זה?!' א-לוקים רוצה שתאהב את כל ישראל, שלא תדבר לשון הרע, שתלמד תורה בכל זמן פנוי ותכוון במילות התפילה והברכות. נו באמת, אתה נמצא שם? אתה בכיוון בכלל???

אומר רבינו יוסף חיים, ה"בן איש חי": כדי שתוכל להתמודד קיבלת כלים - עצות מעשיות. ראשית כל, תדע שאתה יכול! כי המצווה שנצטווית לקיים - לא נפלאה ממך. זה לא משהו מופלא ונעלם מהשגתך. לא בשמים ולא מעבר לים, בפיק ובלבבך לעשותו. מהיכן הביטחון הזה נובע? אולי במקרה הספציפי שלי אני לא יכול לקיים הכל?!

מסביר ה"בן איש חי": לכל אדם יש 248 איברים ו-365 גידים שמכוונים כנגד רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה. אם קיבלת עיניים - אתה יכול לשמור עליהן רק לראייה מותרת, לפרגן לזולת בעין טובה, לקרוא רק חומרי קריאה כשרים. וכן הדבר לגבי השימוש באוזניים, ידיים, רגליים, מערכת העיכול ושאר איברי האדם. אם בראו אותך עם אבר מסוים - ניתנה לך היכולת להשתמש בו בלי לעבור על רצון ה'. אין הקב"ה מעמיד אדם בניסיון שאינו יכול לעמוד בו.

אצבעות האדם אינן שוות, יש אצבעות ארוכות וישנן קצרות, חלקן עבות יותר וחלקן צרות, ועל כולן: טביעת האצבעות - שונה מאדם לאדם. אדם שאינו מצליח לכבוש את יצרו בשמירת הלשון והפה כמו שחברו מצליח, אינו מקבל 'פטור' כולל משמירת לשונו. כי גם אם אינו יכול להתגבר לאורך כל היום, יכול הוא להחזיק מעמד למשך מספר דקות. אם ישתדל להתמיד במספר דקות זה, אט אט יתרגל לנצור את פיו לתקופה ממושכת יותר ואז יראה שיכולת ההתאפקות שלו עולה על מה שחשב. קבלה קטנה זו נוכל לאמץ לעצמנו ביום הדין הקרב ובא: אל תגיד 'אצלי זה לא יעבוד'; 'אני לא נמצא בדרגה כזו'. כי בכל מצוה ומעשה יש דרגות ושלבנים שונים וגם כשאינך חושב שאתה מסוגל להעפיל כעת לשלב גבוה, לכל הפחות תשמור על דרגה שאותה ודאי תוכל לבצע. כי אם קיבלת את האבר המכוון כנגד אותה מצוה - זה חייב להצליח.

והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלוהך שמה (לא) (מנחם יעקובזון)

יש הבדל גדול - אמר רבי משה ארליך - בין אדם הזורק חפץ לדוחף חפץ. אדם הזורק חפץ - הרי שמיד בעת הזריקה יצא החפץ מידו, לא כן הדוחף חפץ ממקום למקום לא זזה ידו מהחפץ עד אשר מגיע למקומו.

זה מה שנאמר כאן בפסוק: "והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלוהך שמה", הגוים טועים לחשוב כי הקב"ה "השליך" את בני ישראל מידו, אבל אליבא דאמת לא כן הוא אלא "אשר הדיחך", הקב"ה לא הוציא את בני ישראל מידו כלל אלא רק "דחפם" אל בין הגוים, אולם כאשר ישובו בתשובה שלימה ישיב אותם ה' לארצם בשמחה!

כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני (ישעיה סא, ז)

מעשה שהיה ביהודי עני ואביון, שהיה עובר מפתח לפתח ופושט ידו לצדקה. פרוטה לפרוטה הצטרפה, ואפשרה את מחייתו הדלה. ויהי היום, הגיע למעונו של עשיר מפורסם. ישב העשיר במרפסת, שקוע בספרי חשבונותיו. התקרר העני והושיט ידו תוך קרקוש במטבעותיו. "לא כעת! אני מאד עסוק" - אמר העשיר הקמצן ואטום הלב, "אני מחשב עתה את שווי נכסיי. חלילה לי מלטעות ולהתבלבל בחשבונותי!"

הרעיון מצא חן בעיני העני. ניגש אף הוא לקצה השולחן, והחל למנות את כל הפרוטות שברשותו... נשא אליו העשיר מבט משועשע, והרהר בליבו: עני זה מבקש לעשות כמעשהו. אלא שההבדל הוא קטן. אני מונה מיליונים, וזה מונה גרושים... "כלום מבקש אתה לידע כמה חסר לך כדי להגיע לעושרי?" - שאל העשיר בזחיחות הדעת. השיב העני: "לא, לא! זאת כבר ביררתי בעבר!". צחק העשיר ואמר: "נו, אמור לי מה ביררת, מה ההפרש בינינו?" "הגעתי למסקנה שאיננו רחוקים זה מזה כלל! כל ההפרש בינינו מסתכם בעשרה זהובים בלבד!" - ענה העני, והפטיר: "ודע לך, כי כך אף נודע לי מיודעי דבר ומומחים!..."

לא היה גבול לסקרנותו של העשיר. "פרש נא דבריך", תבע. הסביר העני: "התעניינת אצל הקברן העירוני. הוא שאמר לי כי קיימים שני סוגי תכריכים - לעניים ולעשירים. ההפרש במחירם הוא עשרה זהובים..."

כמה מעוררים הדברים לשוב ולשנן בכל עת את מאמר רבותינו: בשעת פטירתו של אדם, אין מלווים לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומצוות ומעשים טובים בלבד... (אבות ו', ט'). וכפי שהטעימו זאת חכמי המוסר על פי סדר פרשיות השבוע: "כי תצא" - זכור כי כאשר תצא מן העולם הזה, אזי "כי תבוא" לעולם הבא. שם כולם "ניצבים" בפני בית-דין של מעלה ליתן דין וחשבון, ומכאן לפרשת "וילך", להיכן? - אם "האזינו" לדברי התורה הקדושה - ממילא יזכה ל"וזאת הברכה"... לפיכך התקן עצמך בפרוזודור כדי שתכנס לטרקלין

ותראו את שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם (כט, טז) (הרב יעקב חזן)

ותראו את שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם: פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם יהוה א-להינו ללכת לעבד את א-להי הגוים ההם וכו'

הקשה הגה"צ ר' שלום שבדרון זצ"ל מה היה בארץ מצרים בשנה האחרונה לפני צאתם? בית ספר למופתים, עטופים בניסים ללא שיעבוד, הכינו אותם לצאת ביד רמה, לקריעת ים סוף, ועוד ניסים גדולים ומכות גדולים שהם ראו בעיניהם. והנה פונה אליהם התורה פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה? מי ירצה להתקרב אל השיקוצים הללו??

ומבאר בשם הרב מבריסק דבר גדול בכוחות הנפש של האדם. כי בפעם הראשונה התורה כותבת "את שיקוציהם וגילוליהם" אתם רואים את העבודה זרה הזו, פוי, שקץ ומיאוס. אח"כ כותבת התורה "עץ ואבן" אדם מסתכל בפעם השנייה. בסדר, לא דבר מכווער ודוחה וגם לא יפה, עץ ואבן. אבל כשכבר התרגל לזה זה נהיה יפה בעיניו, זה כבר "כסף וזהב". לכן כותבת התורה "פן יש בכם איש או אשה וכו'".

וְאָמַר הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן... מָה חָרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה (כט, כא) (אברהם לוי)

האם גם לנו יסמנו 'וי'?

וְאָמַר הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן... וְאָמְרוּ כָּל הַגּוֹיִם, עַל מָה עָשָׂה ה' כָּכָה לְאֶרֶץ הַזֹּאת? מָה חָרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה? ... עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת בְּרִית ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם!

וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֵיךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה... וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ... וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבְּצֶךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְצַדְתָּ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: (דברים כ"ט כ"א - ל' ג').

בפרשת השבוע התורה מתייחסת לדור 'אחרית הימים' שזה בעצם הדור שלנו (כפי הסימנים שנתנה לנו המשנה בסוטה ט' ט"ו) - והיא פורסת בפנינו את מצבנו הירוד והרדוד בכל המישורים והתחומים, הן ברוחניות והן בגשמיות, ולאחר מכן שואלת התורה את השאלה הפופולארית המעסיקה את כולנו, שאלה עמוסה בדם ודמע ושואל ושכול וסבל וכאב וצער ויגון, שאלה שעומדים מאחוריה אלמנות ויתומים וחולים ורעבים...

מה חרי האף הגדול הזה? מפני מה א-לוקים רגוז כל כך על בניו היקרים (כפי שניסח זאת התרגום)? מדוע מידת הדין רובצת על עם ישראל? למה הם לא זוכים למנוחה ולנחלה ולשקט ולשלווה?

כמובן שהתורה לא משאירה אותנו בממתינה, והיא עונה לנו תשובה חדה וברורה: על אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת בְּרִית ה' אֱלֹקֵי אֲבֹתָם, אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם! עזיבת התורה וההתעלמות מהבורא ומצוותיו - הם סיבת הצרות והתלאות שפוקדות אותנו. כן, העוצמה והרשעות של שונאינו הקמים עלינו ומאיימים לכלותינו... המחלות חשוכות המרפא הנוגסות בנו ללא רחם... הקרונה... הכלכלה המקרטעת והקורסת והיוקר המאמיר... הצרות והטלאות שאנו עוברים בחינוך הילדים וכו'... זה לא בגלל החור באוזון ולא מחמת סיבות גשמיות, אלא זו תוצאה ישירה של התעלמות מהבורא ותורת משה - מי יותר ומי פחות. וכיון שכך ברור שהתרופה למצבינו היא 'רוחנית' בלבד, ולמען הסר ספק מלב עיקש ומפקפק ומתחמק ומתרחק - נצטט את הפסוקים על כך: וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה... וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹלוֹ... וְשָׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ 'וְרַחֲמֶךָ! בורא עולם מבטיח שאם נתקרב אליו ונדבק ובמצוותיו - הוא ירחם עלינו, וכבר יודעים אנו שרחמי ה' אינם מוגבלים והם מכילים בתוכם את הישועה בכל התחומים, ובאמצעותם ניתן לקבל אפילו ניסים מעל הטבע.

רוצים מסמכים? נא להדק חגורות... אנו יוצאים כעת למסע עתיק מתקופת 'הנביאים' ומדפדפים אחורה בערך 2700 שנה, שם אנו מוצאים את הנתונים הבאים: היה נביא קדוש שקראו לו חזקיהו - ומובא בחז"ל שהוא היה ראוי להיות משיח, ולחזקיהו היה בן בשם מנשה שהיה ההפך ממנו 180 מעלות, וכדי להבין את עוצמת רשעותו של מנשה - נעלה כאן מספר קווים לדמותו:

* מנשה עבד את כל העבודות זרות שהיו בעולם וסחף אחריו המונים מבני ישראל (מלכים ב' כ"א י"א), ואף העמיד צלם [פסל] בהיכל בית המקדש (שם כ"א ז').

* מנשה התאכזר על זרעו והעביר את בנו באש לכבוד העבודה זרה [עבודה זרה שנקראת 'מולך'] (שם כ"א ו').

* ידיו היו מגואלות בדם רב ולא היה לו כל רגש לחיי אדם, ובגללו רבים וטובים מעם ישראל נחלשו גם הם בשפיכות דמים (שם כ"א ט"ז מצו"ד).

* מנשה רצח את סבו ישעיהו הנביא (רד"ק שם) ונלחם בשאר נביאי ה' (רלב"ג שם).

* מנשה קלקל ודרדר את עם ישראל וגרם להם להיות רעים במעשיהם - יותר מהגויים רח"ל (שם כ"א ט' מלבי"ם).

* למנשה היו "מעלות" נוספות ובספר 'דברי הימים' התורה כותבת עליו את "השבחים" הבאים: וְעוֹנֵן וְנַחֵשׁ וְכַשְׁף וְעֵשָׂה אוֹב וְיִדְעוֹנֵי... הַרְבֵּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ה' לְהַכְעִיסוֹ (ד"ה ב' ל"ג ו'), והתורה מעידה שמנשה מרד בה' 'להכעיס' ולא 'לתיאבון' (מלכים ב' כ"א ו' מלבי"ם).

עד כאן תקציר לדמותו של מנשה הרשע, ואין פלא שהתנ"ך תולה בו את סיבת חורבן בית המקדש הראשון (שם כ"א י"א - י"ב).

הזמן חלף ודלף ומנשה המשיך במעשה פשע ורשע תוך כדי התעלמות מוחלטת מאזהרות הנביאים - עד שסאתו הגדשה ובורא עולם החליט למצות עמו את הדין, והוא גרם ששרי הצבא של מלך אשור יתפסו את מנשה ויאסרו אותו בשלשלות של נחושת ויביאו אותו לפני מלכם - ומלך אשור החליט להרוג את מנשה במיתה משונה, והוא הכניס אותו לסיר נחושת ענק והתחיל לבשל אותו (ירושלמי סנהדרין פ"י ה"ב).

מנשה ראה שרגעיו ספורים והוא התפלל לעבודה זרה שתציל אותו, אך האליל אכזבו. הוא התפלל לאליל נוסף, והנה מתברר שגם אליל זה מזויף. מנשה החליט ללכת על כל הקופה והוא החל להזכיר את כל האלילים. אלוקי פעור, המולך, הבעל, מרקוליס, מר-מתוק, מר-מרק, אך כולם אכזבו אותו - והתברר לו שכולם מזויפים, ובינתיים... הוא רוקד בסיר. לא משמחה - אלא מפני שהוא כבר לא יכול יותר, והוא לא ידע מה לעשות! לפתע מנשה נזכר שאביו לימדו פעם שני פסוקים שכתוב בהם בַּצֹּר לָךְ... וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֶלְקֵיךָ וְשִׁמְעַתָּ בְּקוֹלוֹ, כִּי אֵל רַחוּם ה' אֶלְקֵיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ... אביו לימדו שיש א-לוקים בשמים שהוא 'כל יכול', ומנשה החליט לפנות לא-לוקים הזה והוא אמר לפניו כן: א-לוקים שבשמים! אם תעזור לי לצאת מהסיר הלוהט, סימן שאתה א-לוקים אמת. אך אם לא תושיעני זה סימן שאתה כמו כל האלילים שהזכרתי מקודם - חס ושלום. ומבואר בגמרא (שם) שמלאכי השרת נלחמו בכל כוחם כדי למנוע מתפילתו של מנשה לעלות לרקיע, אך א-לוקים חתר חתירה מתחת כיסא הכבוד והכין פתח מיוחד כדי שתפילתו של מנשה תגיע לכיסא הכבוד, והוא הורה לרוח לשלוף את מנשה מהסיר הלוהט - ולשאת אותו למקום אחר, וכך מנשה ניצל.

עד כאן השתלשלות הדברים, ועל הסיפור הזה שואל הרב פינקוס זצ"ל שאלה עצומה: הרי מנשה היה במצב קשה, מלך אשור בישל אותו בסיר לוהט ולא היה לו כל סיכוי לשרוד את המצב הזה. אם כן כיצד הוא העז להתייחר ולהתחצף כל כך לבורא עולם - תוך כדי שהוא מבקש את עזרתו? כיצד הוא העז לומר לה' 'אם לא תעזור לי - סימן שאתה כמו כל האלילים'? מה ההיגיון שבורא עולם יושיע אותו עם חוצפה שכזו? והפלא הגדול הוא שה' שמע את תפילתו! מה קורה כאן? כיצד זה יתכן?

ענה הרב פינקוס זצ"ל תירוץ נפלא ועצום, שהוא יסוד ענק ביהדות: מנשה כלל לא התחצף לה', אלא הוא אמר לפניו חשבון עמוק מאוד: א-לוקים! אני יודע שחטאי רבים ואיני ראוי לנס. אך סיפרו לי שאתה "כל יכול ובלתי מוגבל"... אמרו לי שלרחמיך אין גבול... כעת אני בצרה קשה ומבקש את עזרתך, ואתה חייב להושיע אותי. אלא מה תאמר, שאני רשע גדול - ומחמת זאת אין בכוחה של מידת הרחמים להוציאני?! אם כן מתברר שאתה מוגבל... מתברר שלמידת רחמיך יש גבול... וכיון שכך, הרי אתה כמו שאר האלילים. הם מוגבלים - וגם אתה מוגבל חס ושלום. והרי סיפרו לי שאינך מוגבל, לכן אתה מוכרח להצילני.

אמר ה', למרות שמנשה הגדיל להרשיע ולפי מידת הדין לא מגיע לו שאושיעו, [הרי הוא לא עשה תשובה ולא ישב בתענית ולא תיקן את אשר עיוות], למרות זאת אני חייב להצילו! אם לא - הרי אני נועל דלת בפני בעלי תשובה - שהם עלולים לחשוב שרחמי ה' מוגבלים חלילה, והרי זה לא נכון. מיד באה רוח ושלפה את מנשה מהסיר.

כאן תם הסיפור, ועמו המסר האדיר: יהודי יקר, דע לך שרחמי ה' אינם מוגבלים ובכוחם להושיע את האדם מהמצב הכי קשה - למרות שכל הסיכויים כנגדו, ועם מידת הרחמים ניתן אפילו לעוף מסיר לווהט אל חוף מבטחים - ולהינצל מהצרות הכי קשות! ואת המתנה הזו בורא עולם מבטיח לנו בפרשתנו, אם נשוב בתשובה באמת ונחפש את קרבתו. ואיך זה עובד? מה הסוד של הנוסחה הזו? 'מידה כנגד מידה', ובניסוח נוסף של חז"ל זה נקרא "במידה שאדם מודד בה מודדים לו" (סוטה א' ז'). מה כוונת המשורר והסופר? כאשר האדם היהודי שב בתשובה מלאה על חטאיו והוא מקיים את המצווה של וְשָׁבַת עֵד ה' אֱלֹהֶיךָ, באותו רגע בורא עולם נוהג עמו באותה מטבע - ומתקיים בו המשך הפסוק וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ. ואם האדם מוקף במידת הרחמים, ממילא הוא מוגן כבר מכל הצרות.

עד כאן ראינו שלושה שלבים:

(1) התורה מתארת לנו את צרותינו.

(2) התורה מגלה לנו שזה בגלל שעזבנו את הבורא ונטשנו את מצוותיו.

(3) התורה מודיעה לנו שהפתרון לצרותינו זה להתחזק במצוות ולחפש את קרבת ה', ועל ידי זה נזכה שה' ירחם עלינו וישוב אלינו וישכון בתוכנו, וממילא כל הצרות כבר ייעלמו מאתנו.

אין ספק שהדברים הללו חדים וברורים ומובנים לכל מי שהאמת נר לרגליו והשכל הישר יוקד בראשו, ואנו מודים למלך העולם על שגילה לנו זאת בצורה ברורה ולא הותיר אותנו באפילה. אלא שבכל זאת מיתמרת ועולה שאלה מעניינת בראשו של כל אדם הקורא את הדברים הללו, שאלה הדורשת ביאור ובירור: ידוע הדבר ומפורסם העניין שבתורתנו הקדושה הכול מדויק ומדוקדק, ואין דבר כזה 'מקרה או סתם'. וכיון שכך, נשאלת השאלה:

באופן קבוע קוראים את פרשת 'ניצבים' בשבת שלפני ראש השנה. ומדוע דווקא בעיתו
הזה? למה לא בזמן יותר פיקנטי?

התשובה על כך פשוטה! בראש השנה אנו עומדים למשפט וגוזרים עלינו כל מה שיקרה
אתנו במשך השנה הבאה, ובורא עולם חפץ שנזכה בדין. משום כך הבורא נותן לנו להיחשף
לדברים הללו ולהפנים את הפסוק של וְשַׁבְּתָ עַד ה' אֶלְקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ... וְשָׁב ה' אֶלְקֶיךָ
אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ, כדי שנאמץ את הסגולה הזו ונצל את קירבת ה' ובזכות זה נפעיל
עלינו את מידת הרחמים ונזכה בדין, וכעת נגלה לקוראים היקרים את הסוד הגדול: מי
שמנצל את הימים הללו ושב בתשובה כראוי, לא רק שהוא מפעיל עליו את מידת הרחמים
והוא זוכה בדין בראש השנה, אלא הוא גם זוכה לתשובה מושלמת ברמה גבוהה ביותר -
ואפילו עוון חילול ה' החמור שצריך ייסורים למרקו, גם זה נמחל לו באותו רגע.

[נ.ב. אדם העושה תשובה ביום רגיל מימי השנה - אזי הוא מקבל את המחילה
המושלמת על ידי תהליך, כמבואר בגמרא בסוגיית 'ארבעה חילוקי כפרה' (יומא פ"ו ע"א).
אבל כאשר האדם עושה תשובה 'בעשרת ימי תשובה', באותו רגע הוא זוכה למחילה
מושלמת ללא שום תהליך, אפילו על עבירות חמורות כמו חילול ה' (עיין בספר 'המפתח'
על הרמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ו, ד"ה ומיד היא מתקבלת)]. משום כך מעוררת אותנו
התורה לתשובה המושלמת דווקא בפרשת ניצבים, מפני שבימים אלו ניתן להשיג את
התשובה המושלמת ברגע אחד, ועל ידי זה להגיע לראש השנה מוכנים כראוי.

כאן תם המאמר, אך כאן גם המקום להשחיל פרט פצפון המכיל בתוכו המון: הזכרנו
מקודם 'שהדור האחרון' הוא דורו של משיח - שזה בעצם הדור שלנו, כפי שאנו רואים
בחוש שכל סימני הגאולה התקיימו בדורנו, בהתאם לרשימת הסימנים שמסרו לנו חכמנו
ז"ל במשנה (סוטה ט' ט"ו). אך מה אנחנו עושים עם המידע הזה? האם אנו בכלל מחכים
למשיח? לא נעים להגיד, אבל אם היינו מחכים לו - הוא כבר היה בא מזמן. מי אמר? רבנו
הגדול 'החפץ חיים', ומעשה שהיה כך היה: לפני כ-190 שנה חיפשה קהילת בריסק רב
לעירם, וראשי הקהל נתנו עיניהם ברבי יוסף דוב הלוי סלובייצ'יק [המכונה 'הבית הלוי'
על שם ספריו], שהיה אז מכהן כרב בעיר סלוצק שבליטא. שלחו ראשי קהילת בריסק
משלחת נכבדה לסלוצק בכדי שתציע לבית הלוי את משרת הרבנות בעירם, אך הרב
התחמק מהם ואמר: סלוצק היא עיר קטנה ומשרת הרבנות בה אינה תופסת את כל יומי,
ואני יכול לנהל את ענייני הקהילה וגם לעסוק בתורה. אך העיר בריסק גדולה והטרדות
בה מרובים, וקשה מאוד לנהל בה את ענייני הרבנות וגם להגות בתורה. משום כך הנני
מעדיף את 'סלוצק' הקהילה הקטנה, ואיני חפץ לקבל את תפקיד הרבנות בעיר בריסק.
שבו השליחים לבריסק בידיים ריקות וסיפרו לראשי הקהל את הדברים כהווייתם, אך
ראשי הקהל לא התייאשו והם שלחו משלחת נוספת אל הבית הלוי, אך גם הפעם הרב
סירב לקבל את המינוי - וראשי הקהל כבר התייאשו מהרעיון שהבית הלוי יכהן כרב ראשי
בעירם. לפתע קם עסקן אחד מתוכם ואמר: ידידי היקרים, יש לי תוכנית כיצד לשכנע את
הבית הלוי לבוא אל עירנו, וברשותכם אני יוצא לדרך...

הגיע העסקן אל הבית הלוי, ואמר לו: רבינו! 30,000 יהודים מחכים לך. תמה הרב ושאל: מחכים לי 30,000 יהודים? היכן? והשליח הסביר את עצמו: בעיר בריסק יש קהילה של 30,000 איש והם רוצים שהרב ינהיג אותם, וכולם מחכים לרב. שמע הבית הלוי את הדברים ואמר: מה באמת? 30,000 איש מחכים לי? אם כן אני מיד בא, והרב יצא לדרך.

הסיפור הזה הגיע לאוזני החפץ חיים, והוא פרץ בבכי ואמר: אם 30,000 איש שחיכו לבית הלוי - גרמו לו לשנות תוכניות ולהגיע, אין ספק שאם עם ישראל היה מחכה למשיח באמת, הוא כבר מזמן היה בא! אלא מה, אנחנו 'אומרים' שאנו מחכים למשיח, אך במציאות אין לכך מספיק כיסוי.

וכדי לסבר את האוזן נציין שאחד מגדולי ישראל אמר שהציפייה למשיח צריכה להיות מאוד מוחשית, והוא המשיל זאת לאדם שחלה ונעצר לו החמצן לא עלינו - ומרגע לרגע מצבו התדרדר, והרופא בדרך אליו. כיצד הוא מחכה לרופא? ממש כך צריך לחכות למשיח, וככה באמת התנהגו גדולי ישראל. מסופר על באבא סאלי שבערוב ימיו בריאותו הייתה רופפה וכל תנועה עלתה לו במאמצים מרובים, ולמרות זאת כאשר הוא היה נכנס לבית הכיסא - הוא היה מזדרז לצאת משם מהר. שאלו אותו בני ביתו: כבוד הרב! מדוע הנך מתאמץ כל כך להזדרז לצאת מבית הכיסא, הרי זה עולה לך בסבל גדול. השיב להם הרב: בכל רגע ורגע אנו מצפים לביאת המשיח. ומה יהיה אם המשיח יגיע ובדיוק אהיה בבית הכיסא? וכי זה ראוי?

סיפור נוסף מסופר על רבי לוי יצחק מברדיצ'ב שביתו השתדכה במזל טוב והכינו את המודעה על החתונה וכתבו שהחתונה תיערך בעזרת ה' בברדיצ'ב, והרב מיד תיקן אותם וניסח את המודעה כך: החתונה תיערך בעזרת ה' בירושלים הבנויה בתאריך פלוני, ואם חלילה המשיח לא יבוא עד אז, אזי החתונה תיערך בברדיצ'ב. כמו כן מסופר על אחד מגדולי ישראל שישב ללמוד ולפתע מישהו אמר בקול באותו חדר "הוא בא!" באותו רגע התנער הרב מכיסאו ושאל בשמחה: מי, המשיח? הרב היה כל כך ער לביאת המשיח, עד כדי כך שהוא קישר זאת לכל משפט ששמע.

סיפורים אלו הם 'דוגמית' מתוך סיפורים רבים המלמדים אותנו מה זה "ציפייה בחוש למשיח", ציפייה אמתית עם כיסוי מלא. ומה אתנו? כיצד אנו מצפים למשיח? האם אנו בכלל מחכים לו? אלא מה, יש כאלו הטוענים שהישועה כבר הגיעה! ברוך ה' יש לנו מדינה קטנה וחמודה, יש לנו אפילו המנון על רמה שמילותיו הכבירות הם "עוד לא אבדה תקוותנו... להיות עם חופשי בארצנו" ... זכינו כאן להפריח את השממה ולייבש ביצות ולגדל פרות ותרנגולות ומטעים מפוארים של תפוזים ובננות, והטכנולוגיה פורחת, האם אין זו 'הגאולה בשלמותה'?

את התשובה על כך מעביר לנו החפץ חיים הקדוש בסיפור הבא: בתקופת החפץ חיים בולגריה זכתה לקבל עצמאות - והנושא הזה עשה רעש בכל העיתונות, ובעיתון המקומי 'המליץ' שהיה באותה תקופה נכתב כך: בולגריה כבר זכתה לעצמאות, בקרוב אצלנו

היהודים. כאשר נודע הדבר לחפץ חיים הוא מירר בבכי ואמר: האם זו היא תקוות העם היהודי במשך 2000 שנה? להיות עצמאים? וכי זו הייתה משאת נפשו של רבי שמעון בר יוחאי? אולי של האר"י הקדוש? חלילה! משאת נפשו של העם היהודי מאז ומתמיד הייתה שהשכינה תצא מהגלות וכבוד שמים ימלא את העולם, ותתקיים בנו התפילה שאנו אומרים בראש השנה וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' א-לוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה [מושלת]. וכל עוד לא הגענו לרמה הזו, הרי שאנו בגלות.

כך הביטו גדולי ישראל על הגלות והם כאבו בכל רגע את צער השכינה, ואין ספק שכאשר הם הגיעו לעולם הבא ושאלו אותם את השאלה המפורסמת "האם ציפית לישועה"? (שבת ל"א א'), ברור שסימנו להם על השאלה הזו 'וי' גדול. אך מה אתנו? האם גם לנו יסמנו 'וי'?

ושבתה עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו (ל,א)

לפעמים הקב"ה מאיר לאדם את דרכו אפילו על ידי בעלי חיים.

בספר "עיני ה'" מספר הרב ד"ר מאיר וינקלר סיפור מדהים בעניין זה: דניאל אביר מתגורר באחד מפרוורי העיר בני ברק. חזית הבניין שלו פונה לעבר העיר המאוכלסת בצפיפות, אולם מאחורי הבניין משתרע שדה פתוח, רחב ידיים. דניאל אוהב את מיקומו של ביתו, המשלב את היתרונות הטמונים במגורים בקרב קהילה דתית גדולה, יחד עם המרחבים של השדות הסמוכים.

אחת הסיבות לכך שדניאל מעדיף את המרחבים הללו, היא שהם נוחים לו ולחית המחמד שלו. דניאל לא מגדל בביתו כלב או חתול. יש לו תוכי גדול, ירוק כנף ופטפטן! אמנם, בדרך כלל לא תמצאו חיות מחמד בבתיים דתיים, ובוודאי שלא תוכים, אולם דניאל אוהב ציפורים מכל הסוגים. וכאשר מתגוררים בבית בקצה העיר, פחות אנשים עלולים להיות מוטרדים מפרצי הקרקורים הרעשניים, התוקפים את התוכי לפעמים. כאשר רכש דניאל את התוכי שלו, הוא החליט ללמדו מלים או ביטויים שיתאימו לסביבה הדתית בה הוא גר. לאחר אילוף ממושך וסבלני, למד התוכי לומר "גוט שאבעס" ו"שמע ישראל", ובתשובה לשאלה: "מה שלומך"? היה משיב: "ברוך ה'".! מדי פעם הוטרדו אמנם, שכניו של דניאל מקרקוריו של תוכי, אולם ההנאה שנגרמה לילדי השכונה מן הציפור המשעשעת, פיצתה אותם על המהומה והרעש.

יום אחד, עלה דניאל על גג ביתו, לבדוק את דוד השמש שלו. זרם המים נחלש לאחרונה, ודניאל רצה לחסוך את התשלום לטכנאי, והחליט לנסות ולתקן את התקלה בעצמו. הוא עמד על הגג, והתוכי יושב על כתפו כרגיל. בעוד התוכי מקרקע בקול: "ברוך ה'! גוט שאבעס! שמע ישראל!" ניגש דניאל לביצוע מלאכת התיקון, בשיטת "עשה זאת בעצמך". בעוד הוא מתעסק עם צינורות המים, פרץ לפתע זרם מים רותחים, והקפיצו

לאחר. הוא אמנם היה זריז דיו כדי להינצל מכוויות, אולם התוכי נבהל כהוגן, והתעופף הרחק מן המקום.

במרחק של קילומטר וחצי בערך, במגרש כדור רגל שומם, צנח התוכי, המום ומטושטש. באותה עת, פסע לו נתנאל אלחנן לצד המגרש, כאשר הבחין לפתע בערימת נוצות בצבע ירוק עז. הוא התקרב כדי לבדוק במה מדובר, ונדהם למראה התוכי, שהיה אמנם חי, אך חלש מאד. נתנאל הוא אדם עדין וחובב טבע מטבעו, ומיד החליט לקחת את התוכי לביתו, ולטפל בו עד שיתחזק. המחשבה השנייה שהתעוררה בו הייתה: כמה ישמחו ילדיו הקטנים למראה התוכי. ללא היסוס, אסף דניאל בידו את התוכי התשוש, ולקחו לביתו. לאחר מספר ימי טיפול מסור בבית משפחת אלחנן, התחזק התוכי, ולקראת סוף השבוע שב לקרקר במלוא הביטחון. חלפו שבועיים נוספים, והוא החל "לדבר".

בוקר אחד, החל התוכי קורא בקול: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד!" נתנאל לא האמין למשמע אוזניו. הוא עצר על מקומו. האומנם קראה הציפור קריאת שמע? שאל את עצמו. לאחר מספר דקות קיבל את תשובתו. התוכי שב על דבריו. ובכן, הוא לא טעה! הציפור אמנם קראה קריאת שמע! לאחר שלושה ימים של קריאות אלו, הרגיש נתנאל שהוא המום. "אלישבע", פנה לאשתו, "האם חשבת על כך שאפילו אני לא קורא קריאת שמע – והנה לפני יצור – ציפור – הקוראת קריאת שמע כל יום!" נתנאל לא יכול היה להירגע. למרות שלא היה דתי, ומעולם לא היה דתי, ידע מספיק כדי להכיר את מילות קריאת שמע. והמחשבה שציפור אומרת אותן הטרידה אותו ולא נתנה לו מנוח. לבסוף, אמר לאלישבע שהוא חושב להתפלל שחרית בבית הכנסת המקומי, כדי לומר קריאת שמע בבוקר. (לעתים השתתף בתפילות, וכך ידע שקריאת שמע נאמרת בכל יום.) להפתעתו, לא רק שאלישבע הסכימה לכך, היא בהחלט עודדה אותו. "כמובן שעליך ללכת!" אמרה, "התוכי יכול לומר 'שמע' בבית, אבל רק יהודי יכול ללכת לבית הכנסת" ואמנם, נתנאל הלך לבית הכנסת, והרגיש שם כל כך טוב, עד שהחליט לשוב למחרת. תוך זמן קצר, הפך לאחר מן המתפללים הקבועים במניין של הבוקר. לבסוף, החל נתנאל להרגיש מבוכה כאשר הסיר את הכיפה מעל ראשו בתום התפילה, לאחר צאתו מבית הכנסת. יום אחד השאיר אותה על ראשו, ושוב – להפתעתו – ביטאה אלישבע את הסכמתה.

וכך, בהדרגה, החליטו השניים לסעוד סעודת ליל שבת עם המשפחה, כולל נרות דולקים וקידוש. מנהג זה הוביל אותם לרצות לשמור שבת כהלכתה, ולבסוף להרחבת ידיעותיהם ביהדות. צימאונם לדעת עוד ועוד הביא את משפחת אלחנן לסמינר של "ערכים" לזוגות צעירים. עבורם, חיזק הסמינר את המחויבות אותה חשו עוד קודם לכן. בסמינר הושמעו הרצאות שונות מפי צוות "ערכים", וכן התקיימו סדנאות שונות, אותן ניהלו מתנדבים מקומיים. אחד מהם היה דניאל אביר. במהלך ההפסקה הקצרה, הסתובב דניאל בין המשתתפים וערך היכרות קצרה איתם. הוא הציג עצמו בפני כל אחד, וכאשר נתקל במישהו מן הסביבה, הזכיר את התוכי שנעלם לו. "האם ראית במקרה תוכי ירוק? לפני מספר חודשים נאבד לי..." כאשר שמע נתנאל את דניאל שואל אנשים על התוכי,

הבין מיד שבוודאי זהו התוכי החדש "שלו". הוא לא אמר לדניאל דבר, משום שלא רצה להחזירו, אך יחד עם זאת בירר והשיג את שמו וכתובתו של דניאל. למחרת, שוחח נתנאל עם רב בית הכנסת שבשכונתו. "כבוד הרב, האם עלי להחזיר את התוכי? כולנו מחבבים אותו כל כך, ואשתי ואני קשורים אליו במיוחד, משום שדרכו מצאנו אתה דרך חזרה ליהדות". הרב התיישב והסביר לו באורך רוח כי השבת אבדה הינה מצווה גדולה מן התורה (דברים כב: א-ג). "בתקופה זו הנך לומד ומתחזק בקיום המצוות, ולכן" הטעים הרב, "עליך להתייחס לכך כהזדמנות נפלאה לקיים מצוה חדשה. בנוסף לכך", הוסיף הרב ואמר, "ציפור זו היא שהביאה לכך שכל בני משפחתך חזרו בתשובה. האמנם אין זה מן הצדק שתקיימו את מה שהתורה מלמדת אתכם, ותשיבו את התוכי לבעליו החוקיים?" נתנאל הסכים.

למחרת, הביא את התוכי לדניאל, והסביר לו את השתלשלות העניינים. דניאל שמח מאד על כך שהתוכי והשב לו, אך יותר מכך שמח כאשר נודע לו מה הספיק התוכי שלו לבצע בתקופת היעדרו "ידעתי שזה רעיון טוב ללמד את התוכי שלי קריאת שמע", אמר לנתנאל בסיפוק, "אך מעולם לא חלמתי עד כמה טוב הוא הרעיון!".

ושבת עד ה'אלוקיך (ל, ז') (מתוך שיעור במוצש"ק)

הסביר מן זיע"א : נאמר השבינו ה' אליך ונשובה חדש ימינו **קדם:** קדם הוא ראש תיבות קין, דוד, מנשה – , **קין שפך דמים** הרג את הבל אחיו ושב בתשובה ונתקבל תשובתו – , דוד נכשל בבת שבע ולפי דרגתו נחשב לו כאילו נכשל **באסור עריות** – , אך עשה תשובה ונתקבלה תשובתו, **מנשה** עבד **עבודה זרה**, והכניס צלם להיכל להכעיס, אך עשה – תשובה ונתקבלה תשובתו. ונמצא ששלושתם יחד עשו ג' עבירות החמורות שבתורה, שפיכות דמים, עריות, עבודה זרה וזהו שנאמר תשב אנוש עד דכא, דכ"א הוא ראשי תיבות דם דהיינו – שפיכות דמים, כוכבים דהיינו עבודת כוכבים, אשת איש דהיינו – גילוי עריות לרמוז לנו שגם על עבירות חמורות כאלה יש תשובה אם יעשנה כראוי.

"אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלוקיך ומשם יקחך" (ל, ד) (נועם מגדים)

כלום נידחים לשמים, הלא "בקצה הארץ" היה צריך לומר? הבעש"ט היה מלמד זכות על ישראל, שאפילו בשעה שאדם מישראל עושה איזה מרמה בעסקיו, סוף סוף גם בזה יש איזו כוונה טובה, כי רוצה להרוויח כסף כדי שיוכל לתת צדקה, לשלם שכר לימוד עבור ילדיו, לצורכי שבת וכדומה. וזה הפירוש בפסוק "אם יהיה נדחך בקצה השמים" אם בדחייתך, בעבירותיך, בקצה המחשבה ישנה איזו כוונה לשם שמים, "משם יקבצך ה'" – מהניצוץ הקטן הזה של לשם שמים הנמצא בתוך העבירה, משם יקחך ה'. המחשבה הנעלה הזאת מצילה אותו שלא ייפול בנופלים ומביאה אותו לתשובה שלמה.

"ומל ה' אלוקיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלוקיך בכל לבבך ובל נפש למען חייתך" (ל,ו) (המגיד מדובנא)

שאל המגיד מדובנא זי"ע לכאורה צריכים להבין, מה הם פשר המילים "למען חייתך"?

אלא הסביר ואמר, שהרי פסוקים אלו מדברים על זמן הגאולה, כאשר עם ישראל ישוב בתשובה והקב"ה ימול את לבבינו ויגאלנו גאולת עולם ע"י שישלח לנו את משיח צדקנו שיקבץ את נדחי ישראל ויבנה את בית המקדש, ותהיה שלימות רוחנית וגשמית כאחד. ואז כאשר ה' ימול את ערלת ליבו של האדם, הוא ירגיש תענוג ומתיקות בקיום התורה והמצוות, ויחיה' בהם כשם שהוא 'חי' בהנאת הגוף.

האדם יאהב אז את התורה בכל ליבו, כשם שהוא אוהב עתה את הדברים מהם הוא חי, האכילה והשתייה, השינה, ויתר הנאות הגוף ותאוותיו. וזה פירוש "ומל ה' א-לקיך את לבבך וכו' - למען חייתך", כדי שעל ידי מילת הלב, "תחיה" בעולמך הרוחני. האדם יכנס לבית המדרש, וירגיש שארבעת הכתלים מאירים לו את פניהם, ולכשייגש אל הגמרא תתפעם רוחו ותתלהט נפשו מרוב השמחה והתענוג שהלימוד יביא עמו בכנפיו... זו תהיה בשורת הגאולה - שלימות רוחנית!

לא נפלאת היא ממך. (ל,י"א)

במדרש רבה כאן איתא לא נפלאת היא ממך, ואם נפלאת - היא ממך שאין אתה עסוק בה. עכ"ל. וכיוצא בו ממש איתא על הפסוק בפ' האזינו (לב מז) 'כי לא דבר ריק הוא מכם כי הוא חייכם' וגו', ואחז"ל בירושלמי פאה פרק א': ואם ריק הוא, מכם. -

כי קרוב אליך הדבר מאד בפיק ובלבבך לעשותו (ל, י"ד) (רבנו בחיי)

מוזכר כאן ג' דברים 'בפיק', 'ובלבבך', 'לעשותו', דהיינו הפה הלב והמעשה, כי כל המצוות שבתורה נכללות בג' חלקים אלו,

יש מצוות התלויות בפה, ויש התלויות בלב, ויש התלויות במעשה, ועל זה דרשו חז"ל על ג' דברים העולם עומד "על התורה" זה 'בפיק', "ועל העבודה" זה 'בלבבך', כמ"ש חז"ל איזהו עבודה שבלב זו תפלה, "ועל גמילות חסדים" זה במעשה 'לעשותו'.

נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע (ל,טו) "ובחרת בחיים..." (ל,יט)

למה לא כתוב "ובחרת בחיים ובטוב"?

משל ליהודי שנסע ליריד עם בנו לצורך עסקים. בדרך ממהרים ואין זמן לאכול. כדי שהסוס ינוח הם חנו באכסניה, והבן אכל עד להתפקע, ונרדמו. לאחר כשעה העיר האבא את הבן להמשך הנסיעה. ביקש הבן להמשיך לישון כיוון שאכל הרבה וחש בכבדות ...

בהמשך הנסיעה הגיעו לאכסניה נוספת. בעל האכסניה ערך ברית באותו היום עם סעודת-מצווה דשנה והזמינם להשלים המניין ... באמצע הסעודה אומר הבן לאבא: "אבא, אני רואה שפה אתה אוכל לתיאבון...". עונה האבא: "נכון, אבל אני לא משלם על כך מכיסי; פרט לכך אנו בדרך ליריד לעשות עסקים ואין זה הזמן המתאים להתיישב ליד שולחנות עמוסים; מילא אם מזמינים אותנו, וזה בחינם..."

"אומר המגיד מדובנא: כתוב, "ראה נתתי לפניך... ובחרת בחיים". למה לא כתוב "בחיים ובטוב"? כיוון שאתה אל תבחר מה טוב! אם ד' יזמן לך את הטוב, אדרבא! אבל אם לא - כך יותר טוב לך, אחרת ד' כבר היה נותן לך זאת ...

וזה הסבר המשנה: "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה". למה לא נכתב "פת במלח אכול" (לשון ציווי והוראה?) אלא שהכוונה היא שלא צריך לאכול פת במלח דווקא; צריך לאכול דברים טובים, אבל אם לא יהיה לך, תאכל את זה, ואל תחפש דברים אחרים... זה לא הזמן. ניצול הזמן הוא ללימוד התורה וזוהי הרחבת "מסגרת העסקים" האמתית!

ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך (ל,יט)

"ובחרת בחיים למען תחיה" ודאי שאם בוחרים בחיים אז חיים?! אומר ה"תכלת מרדכי": יש הרבה אנשים בעולם שאם תשאל אותם מדוע הם עובדים, יגידו כדי שיהיה להם מה לאכול. ולמה הוא אוכל? כדי שיהיה לו כוח לעבוד, ולמה הוא עובד וכו'... מסתובב במעגל כל חייו. אוכל כדי לעבוד ועובד כדי לאכול... תשאל אותו למה אתה חי? חי לעבוד ולאכול. החיים עצמם אינם סיבה עבורו. על זה נאמר (תהילים י, ב"ט): "סביב רשעים יתהלכון, אבל התורה אומרת: "ובחרת בחיים" איזה חיים? חיים של "למען תחיה" חיים שהם הגוף והמטרה, של עבודת ד'. אתה חי לא על מנת לאכול, ואתה לא אוכל כדי לעבוד. אתה אוכל כדי לעבוד את ד'. צריך גם לשלם עבור זה ולכן צריך גם לעבוד, אבל כל זה בשביל עבודת ד'!

"ספר המלך" מביא בשם "ספר החסידים": כל רגע אם לקורה לבן אדם שמזדמן לפניו איסור או ספק איסור והוא פורש, הוא מקיים את מצוות עשה של "ובחרת בחיים". משמעות המצווה הזאת היא גם כפשוטו, לרצות לחיות. מצווה על בן אדם לרצות לחיות. מסופר על הרב הצדיק רבי אברהם מרדכי, בנו של החידושי הרי"ם. בצעירותו הוא חלה מאוד ועמד למות. החידושי הרי"ם ניגש אליו ולחש לו באוזן: תדע שמצווה על האדם שירצה לחיות בעולם. ויש דעה בין המחברים שזו המצווה "ובחרת בחיים". ואני מקווה שתירצה לחיות ותתרפא ותוליד בן זכר. לשמע דברים אלו התאמץ רבי אברהם מרדכי והתיישב על מיטתו ואמר: רבש"ע, תן לי במתנה עוד שנות חיים, ותזכיני להוליד בן זכר ואקרא את שמו יהודה ואקיים מה שנאמר (בראשית כ"ט, ל"ה): "הפעם אודה את ד'". ד' יתברך הקים אותו מחוליו, ובאותה שנה נולד לו בן הוא האדמו"ר מגור הגאון רבי יהודה ליב בעל מחבר ספר "שפת אמת".

מוסיף "עבד המלך": טוב לומר לפעמים: רבש"ע, אני רוצה לחיות ולהיות בריא ושלם, כדי שאוכל לעשות רצונך, ללמוד תורתך ולקיים כל מצוותיך, בשלמות בלי שום מונע.

הוא אומר: בעשרת ימי תשובה אנו אומרים: "זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים, וחותמנו בספר החיים, למענך אלוקים חיים" אנו מקיימים את מצוות עשה של "ובחרת בחיים".

עוד: אם אדם שומר על עצמו לא ללכת במקום סכנה, מקיים מצוות עשה של "ובחרת בחיים". כל רגע שאדם שומר על בריאותו זה נקרא שהוא מקיים "ובחרת בחיים".

"ובחרת בחיים" (ל, יט). (והגדת)

שנינו (קהלת רבה ט, ט) שהאב חייב ללמד את בנו אומנות שנאמר "ובחרת בחיים". ובעניין זה, סיפר מגיד המישרים רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: בישיבתנו בחדרה, היה בחור נפלא, מעמיק ומתמיד, בעל מידות תרומיות וירא שמיים. יום אחד הגיע, שבור ורצוף: הוריו מפעילים עליו לחצים כבירים, דורשים שיעזוב את הישיבה, אינם רואים בזה עתיד. שילך לעבוד, שירכוש מקצוע. אמרתי: "שב ולמד, אני אשוחח עימם".

נסעתי למקום מגוריהם, וקיבלו פני בכבוד רב. "הרב לא היה צריך לטרוח. היה מזמין, והינו באים" כך טענו הוריו. מוקירים מאד את הישיבה, ובנם פורח, ברוך השם. אבל, הרב יודע, כשם שאביו חייב ללמדו תורה כך חייב ללמדו אומנות. מחויבים הם לעתידו של בנם. ודאי, ודאי! ועל איזו אומנות חשבתם? חשבו שיהיה רופא. הוא מוכשר לזה, יגיע רחוק! ודאי, ודאי! אבל הרי הוא לא יהיה דוקטור מהיום למחר – אה, ודאי שלא! קודם, עליו לעשות צבא, שלוש שנים. אבל זה כדאי כי אחר כך הוא יהיה דוקטור ופרופסור. ודאי, ודאי! אבל גם כשיסיים את הצבא לא יהיה מיד רופא – עליו לעמוד בבחינות הקבלה לאוניברסיטה, והדרישות מאד גבוהות. עליו להשלים מבחנים וקורסי הכנה במשך כשנה. הגענו לארבע שנים מהיום. ארבע שנים רפואה כללית, ועוד שלוש שנים התמחות. הגענו לאחת עשרה שנה מהיום, את הלימודים סיים, כעת מה שנשאר זו רק ההתמחות. כמה שנים של כוננויות שלושים שעות רצופות בבתי חולים, במשכורת דחק, אבל אחר כך – אה! אחר כך יהיה – יהיה מה, רופא קופת חולים באיזו מרפאה?! והבהרתי: לא, איני מזלזל, חלילה! להיפך, אני מאד מעריך, אפילו מזדהה. זו ממש השקפתי!

חשבו שלא שמעו טוב! הרב - מזדהה?! כן, אמרתי. אני מזדהה אתכם, שאינכם חושבים על עכשיו ועל הרגע. שאתם חושבים על העתיד. ולא על העתיד הקרוב, לשנה ולשנתיים, אלא מוכנים להתוות דרך של הקרבה לחמש עשרה שנה – הרי לא תרצו שישאר רווק עד אז, נכון? יצטרך גם לפרנס אישה וילדים במהלך הלימודים והתורניות המתישות במשכורת אפסית. ובלבד שאחר כך ירכוש מעמד, ויהיה מבוסס!

אז תרשו לי לספר סיפור. בי"ז באלול תרצ"ט פתחו הגרמנים במתקפה על פולין. מטוסיהם הבעירו את הערים ושריונם הניס את פלוגת הפרשים הנלעגות. בערב ראש השנה הגיעו לעירנו, ביאלסטוק. היהודים ברחו מזרחה לעיר הגבול ברנוביץ', ומשם

לליטא. גם רוב בני ישיבתנו ברחו. שמונים בחורים היינו, שהחלטנו להישאר עד לאחר ראש השנה. הרי זה היום בו קוצבים חיים, בו נקבעת השנה החדשה. איך נוכל לברוח בו, להתפלל בחטף. הייתה רק בעיה אחת. מטבח הישיבה כבר לא פעל. המאפיה לא סיפקה לחם, העובדים נמלטו או הסגרו בבתיהם. האם נאלץ לנהוג כשיטות הסוברים שראש השנה הוא יום תענית (יעויין ב'בית יוסף' או"ח סי' תקצז בשם הכל בו ותרומת הדשן)? בעיר הוכרז עוצר משש בערב עד שש בבוקר, למניעת ביזה. אם כן, יתפללו ערבית בפלג המנחה. הלכתי לבית הכנסת ומצאתי שם את החזן הראשי, רבי מאיר ז"ל. שאלתי אותו אם אוכל להיות אורחו, ונעניתי בשמחה. נשארתי לתפילת מנחה וערבית. הנוכחות הייתה דלילה והאווירה כבדה. לאחר התפילה, מבעוד יום, התלוויתי אליו ואל בנו, רבי משה זצ"ל, לביתו. נסתי להצהיל את רוחם ולא נראה שהצלחתי. גם הם עברו לברוח מזרחה לאחר ראש השנה. נענה ואמר: "אשרי הסנדלרים!" אשרי – מי?! כשרצו לומר שמישהו נמצא בתחתית סולם הפרנסה, ומכל הבחינות: פרנסה דחוקה, וקשה, ונחותה, הזכירו את הסנדלר. חזנות הייתה מקצוע נעלה, אומנות נקייה וקלה, "כבד את ה' מגרונוך", עם הכנסות צדדיות בחתונות ובמסיבות. וכעת, לשמוע מהחזן הראשי שאשרי הסנדלרים?! נאנח, והסביר: המונים בורחים לברנוביץ', ומשם לרוסיה. נעליהם מתרפטות, ויצטרכו לסנדלרים, פרנסתם מובטחת – אבל מי יצטרך ברוסיה... חזן?! איי, כמה צדק! ומה רציתי לומר? שאני מעריך כל כך, שמבינים שלא רוכשים מקצוע לטווח הקצר. כדאי להשקיע, כדי שהמקצוע יפרנס אחר כך בכבוד, לזמן ארוך – ומהו זמן ארוך? חמישים שישים השנים שעוד יש לנו לחיות?! ומה אחר כך, לנצח נצחים?! אבל אם תניחו לו ללמוד בהתמדה ובשקידה - לא חמש עשרה שנה, אלא שבע ועשר, מובטחני שיהיה רב וראש ישיבה, מרביץ תורה נערץ, וזה מקצוע שילווה בשני העולמות – לא כדאי!?

הסכימו, וכמה נחת רוו ממנו! כמה שמח הוא, ושמחו הם. ושמחתי אני, ושמחים במרום!

"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" (ל, יט), (לתתך עליון)

צריך להבין, כיון שאמר החיים והמוות נתתי לפניך וציווה ובחרת בחיים, א"כ פשוט הוא שאם יבחר בחיים, יחיה הוא וזרעו, מדוע חוזרת התורה ואומרת למען תחיה אתה וזרעך? בפרט צריך להבין, שהרי גם זרעו מצווה ובחרת בחיים למען תחיה, א"כ יזכה לחיים מצד עצמו, מדוע התורה כוללת הבנים עם האב?

ביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל: התורה מצווה עלינו שנעשה את המצוות בצורה כזו שגם בנינו ירצו לקיימם שכן לפעמים אדם יכול לקיים מצוות כמי שכפאו שד וכמי שהיה מעדיף לחיות בלעדיהם, הילדים רואים היטב התנהגות זו וזה משפיע עליהם, לכן התורה מצוה "ובחרת בחיים", למען תחיה אתה וזרעך משום שכאשר הילדים יראו שאתה מקיים תורה ומצוות כמו שזוכה בהם לחיים, זה יגרום שגם להם תהיה שמחה במצוות וזה ישפיע על כל רוחניותם.

בזה הסביר איך יתכן שהיו יהודים שמסרו נפשם בבואם לאמריקה על שמירת השבת ולא זכו שבניהם יישארו נאמנים לה' ולתורתו. והסביר שאכן מסרו נפש אך ביום השישי כשבאו מהעבודה וסיפרו שאיבדו את עבודתם בגלל שמירת שבת אמרו זאת בעצב מתוך אנחה ולא אמרו זאת בשמחה שזכו ב"ה לעמוד בניסיון ולעבוד הש"ת ועצב זה שניכר היה על פניהם נתן לבניהם את הרגשה שהם אינם יכולים לעשות הדבר הקשה הזה רק אביהם ביכולתו היה לעמוד בדבר קשה זה אבל, אילו עשו זאת מתוך שמחה והיו בניהם רואים זאת שזכו לשמור השבת והכל כאין וכאפס שזכו לשמור שבת ממילא היה להם חשק ורצון להמשיך ולחיות בצורה זו.

כאשר עדיין אלול אפשר לשנות את הגזירות בקלות (להתעדן באהבתך, עלון 81)

סיפר הרב פינקוס זצ"ל, פעם אחת הביאו לאופקים קרוואן בנוי לצורך בית כנסת. הקרוואן כלל בתוכו הכל. ממש רק לשים אותו ולהיכנס להתפלל. הגיע מנוף ענק, וכאשר התקרב מספיק אל משטח הבטון, הרים המנוף את הקרוואן וכל האנשים שעמדו עזרו לו ב"עצות" קצת ימינה, קצת שמאלה, והנה כשכבר התקרב הקרוואן אל המשטח, ועדיין היה באוויר, באמת דחפו האנשים קצת יותר ימינה וטיפה לסובב, ואז נחת הקרוואן. והמנוף פנה לדרכו לחיים טובים ולשלום.

בשעטו"מ כבדו את הרב לפתוח את הדלתות, והנה כשנכנסו פנימה, התברר ששמו את הקרוואן הפוך, וארון הקודש נמצא במערב. אנשים הסתכלו אחד על השני ולא ידעו מה לומר, עד שבא ילד קטן ואמר, מה הבעיה, תסובבו. כמו שמקודם ראיתי את הפועלים מזיזים! אמרו לו חמודי, כל זמן שזה היה באוויר אפשר היה לסובב, אבל עכשיו - זה מאוחר מדי...

אמר הרב פינקוס, למדתי שכל זמן שעדיין אלול ועדיין הכל באוויר, אפשר לסובב את הגזירה בקלות יחסית. אפשר לעשות תשובה, אבל כשהגזירות כבר ינחתו, אז כבר יהיה מאוחר". עוררו ישנים משנתכם הקיצו מתרדמתכם"

עלינו לשמוח בחודש זה כי הקב"ה מתגעגע אלינו (להתעדן באהבתך, עלון 81)

הגרח"י משקובסקי סיפר על אדם מפורסם, שלמד בזמנו בישיבת פוניבז', ובעקבות משבר שפקד אותו, עזב את הישיבה, והלך לצבא. האיש לא היה טיפוס מקולקל מטבעו, אבל חבריו שידעו שהוא בצבא, לא רצו יותר לדבר עמו, ונתקו עמו כל מגע. הוא הרגיש את עצמו בודד, ולבד מכל מה שעבר עליו, והעובדה שעזב את הישיבה, ציער אותו המצב הזה שאיש לא רצה לשוחח עמו. אביו ואמו עוד היו בחיים, אבל לא היה לו שיח ושיג עמהם.

והנה, יום אחד בהיותו במחנה הצבאי, הודיעו לו שהגיעה עבורו גלוית דואר, והוא יכול לקבלה במשרד תמה האיש: מי יכול לשלוח לי גלויה? מי הוא זה שעוד לא שכח ממני לגמרי? הרי אף אחד לא רוצה לדבר איתי! הוא ניגש למשרדי המחנה הצבאי, מקבל את הגלויה, ומתפלא לראות את השם" שמואל" על מקום השולח. בן הישיבה לשעבר, ניסה לאמץ את זכרונו אם היה לו פעם חבר בשם שמואל, ולא נזכר. בשום אופן לא

יכול היה להעלות בדעתו איזה שמואל שלח לו את המכתב. הוא פותח, וכמעט מתעלף מרוב התרגשות. קורא. ומתחיל לבכות: "יקירי ואהובי, לאן שלא הגעת, איפה שאתה נמצא, אני רוצה לפגוש אותך ולשוחח אתך. "על החתום: שמואל רוזובסקי."

למרות שהיה אסור לו לצאת מן המחנה באותה שעה, לא יכול היה לעמוד מול פרוץ רגשותיו. החייל פשוט ברח מהמקום בו היה ברמת גן, עלה לשיבה, פגש את ראש הישיבה האהוב, ש"כ המתין לו, והקדיש עבורו לילה שלם כדי לשוחח עמו על כל הבעיות. והתוצאה: החייל עזב את הכל, וחזר לשיבה.

אנחנו מתרגשים לשמוע סיפור שכזה, מתפעלים מהלב הרגיש של הג"ר שמואל רוזובסקי זצ"ל, ולא זוכרים שכל אחד מאתנו מקבל מכתב דומה, בפרוס ימי חודש אלול, מהקב"ה בכבודו ובעצמו. גם הוא קורא לנו אז, בחיבה גלויה, ומבקש מאתנו בתחנונים - "איפה שאתם נמצאים, לאן שלא התדרדרתם, צאו מהבוץ, אני רוצה אתכם שוב לידי, בואו אליי, בואו, רק תבואו..." ומדוע אין אנחנו מתרגשים? כי יש לנו טעות יסודית בהבנת מהותו של חודש אלול. אנחנו סבורים שאלול הוא תחילתם של הימים הנוראים, וממילא יש לנו קושי לקלוט את הרחמים הגדולים המושפעים עלינו בחודש זה, שבו הקב"ה מתקרב אלינו, ומגלה לנו שיא של חיבה, שיא של ידידות, עד שממש אפשר לטבוע ב"ם הרחמים של אלול...

חידון פרשת נצבים

1. פרשה זו נפתחת בתיאור של בני ישראל הניצבים לפני ה'. מהם ארבעת המקומות הנוספים בתורה בהם אנשים מתוארים כ"ניצבים"?

בפרשת וירא, נאמר על המלאכים שהגיעו אל אברהם שהם "ניצבים עליו" (בראשית יח ב). 2. בפרשת ויגש, יוסף מוציא את האנשים "הניצבים עליו" כשהוא רוצה להתגלות לאחיו (בראשית מה א). 3. בפרשת שמות, כשמשה ואהרון עוזבים את פרעה לאחר פגישתם חסרת התועלת, הם נתקלים באנשים שהיו "ניצבים לקראתם" מחוץ לארמון (שמות ה כ). 4. בפרשת קורח, נאמר על דתן ואבירם שהם "יצאו ניצבים פתח אוהליהם", כשמשה בא לדבר איתם (במדבר טז כז).

2. אילו שני מקצועות עתיקים מופיעים בפרשה זו?

המקצועות חוטב עצים ושואב מים מופיעים בדברים כט י.

3. באיזה הקשר מוזכר בפרשה זו מלח? באילו 3 מקומות נוספים בתורה מוזכר מלח?

משה אומר שכשדורות העתיד יראו בחורבן הארץ, הם יראו "גפרית ומלח שרפה כל ארצה" (דברים כט יב). מלח מוזכר בתורה גם: 1. בפרשת וירא כשאשת לוט פונה לראות בחורבן סדום והופכת לנציב מלח (בראשית יט כו). 2. בפרשת ויקרא, אנחנו מצוים להוסיף מלח לכל קרבן (ויקרא ב יג). 3. בפרשת במדבר, ברית העולם עם הכהנים מכונה "ברית מלח" (במדבר יח יט).

4. מהן ארבע הערים שמוזכרות בפסוק אחד בפרשתנו, וכן בפסוק אחד בחומש בראשית?

סדום, עמורה, אדמה וצבויים מוזכרות כולן בפסוק אחד בפרשה זו (דברים כט יב).
ומוזכרות יחד פעמיים נוספות בפסוקים בפרשת לך לך (בראשית יד ב,ח).

5. מיהם שלושת האנשים שמוזכרים יחד בפסוק אחד בפרשה זו – בשני מקרים שונים?

אברהם, יצחק ויעקב מוזכרים יחד בדברים כט יב ובדברים ל כ.

6. באיזה הקשר מוזכר בפרשה זו שורש?

משה משווה את מי שחושב לעבוד א-לוקים אחרים ל"שורש פורה ראש ולענה"
(דברים כט יז).

7. לאיזה פריט בפרשה זו מתייחסים גם בזכר וגם בנקבה?

ספר תורה מוזכר בגוף נקבה (דברים כח סא) ובגוף זכר (דברים כט כ). להסבר, ראו רש"י ב

שאלות חידון א'ב' לפרשת ניצבים

- א. אַל מי פּוֹנֶה מִשֶּׁה בְּבְרִית? אַל כָּל _____
- ב. וּבְחֵרֶת _____
- ג. עֲבֹדָה זָרָה הַמְּאֹסָה וּמִסְרִיחָה כְּגֹלֶל
- ד. בְּבְרִית זוֹ נִצְטוּיֵנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל...
- ה. הָאֲרוּרִים שֶׁנֶּאֱמְרוּ לְמַעַלָּה
- ו. דוֹרוֹת הָעֲתִידִים לְהִיּוֹת
- ז. "וַיִּמַּל הַשֵּׁם אֱלֹקֶיךָ אֶת לְבַבְךָ וְאֶת לִבְבִּי _____"
- ח. הַפְּשׁוּטִים שֶׁבָּעַם
- ט. גַּם הֵם עֲמְדוּ בְּבְרִית
- י. כְּדִי לְהַגִּיעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִם יִשְׂרָאֵל צְרִיךְ לְעַבֵּר אֶת הַ _____
- כ. עַל מָה עָשָׂה הַשֵּׁם _____ לְאֶרֶץ הַזֹּאת?
- ל. לְשִׂמְחָה
- מ. הַמְצָנָה אֵינָה נִמְצָאת שָׁם
- נ. עוֹמְדִים
- ס. לְהוֹסִיף
- ע. לְנִצַּח
- פ. "הַדְּבָר" בְּאֶרְמִית

- צ. עיר שִׁנְחָרְבָה עִם סְדוּם וְעַמָּרָה
 ק. "כִּי _____ אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאוּד"
 ר. בְּרֹאשׁ רְשִׁימַת הַנְּצָבִים לִפְנֵי הַשֵּׁם הֵם...
 ש. מִי הֵם הָעֵדִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּרָה בָּנוּ בַּפְּגִיָּהּ?
 ת. הַמַּחְלוֹת שָׁלָה

תְּשׁוּבוֹת לַחִידוֹן א'ב' לַפְּרִשְׁת נִיצְבִים

- א. אִישׁ יִשְׂרָאֵל
 ב. בְּחַיִּים
 ג. גְּלָלִים
 ד. דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת
 ה. הָאֱלֹהִים הַזֹּאת
 ו. וְאֵת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם
 ז. זֶרְעֶךָ
 ח. חֹטֵב עֵצִיךָ וְשֹׂאֵב מִמֶּיךָ
 ט. טַפְּכֶם וְנִשְׁיֶכֶם
 י. יָרֵדוּ
 כ. כָּכָה
 ל. לְשׁוֹשׁ
 מ. מֵעַבְר לָיִם
 נ. נְצָבִים
 ס. סְפוֹת
 ע. עַד עוֹלָם
 פ. פְּתֻגְמָא
 צ. צְבִיִּים
 ק. קְרוֹב
 ר. רֵאשִׁיכֶם
 ש. שְׂמִים וְאַרְץ שֶׁהֵם קִיְמִים לְעוֹלָם
 ת. תַּחְלוּאֵיהָ

בס"ד

ירחם השי"ת על כל כלל ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות
 מושבותיהם בכל אתר ואתר, בכלליות ובפרטיות ברוחניות ובגשמיות, הרי

נמצאים אנו זה עידן ועידנים בגלות ארוכה וקשה כל כך, וכבר קשה כח הסבל, ומבקשים שכבר יבוא שנה חדשה שייושעו בה כל בני ישראל, ויעזור השי"ת שהקללות יתהפכו לברכות, וכל בני ישראל יתברכו בשנה טובה ומתוקה וחתימה טובה ותהא השנה הבא שנת גאולה וישועה, וכבר יתקיים והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, וניגאל במהרה גאולת עולמית בב"א.